

حاشیه نشینی چالش توسعه پایدار شهری

نمونه موردی - قاهره

تارا اصفهانی^۱

۱- دانشجوی کارشناسی شهرسازی دانشگاه فردوسی مشهد، ایران، taraes98@gmail.com

چکیده

امروزه حاشیه نشینی یکی از دلایل توسعه ناپایدار شهری است که به دنبال رشد نامتعادل و سریع شهرها و پیامدهای نامطلوب اقتصادی، اجتماعی و کالبدی آن شکل گرفته و سیمایی نازیبا، خدماتی پایین، ساکنینی با مشاغل ناپایدار، محیطی آماده برای پذیرش انواع نابهنجاریهای اجتماعی به وجود آورده است. این مقاله، به بررسی تاثیر حاشیه نشینی بر توسعه پایدار شهری قاهره پرداخته و علل، و پیامدها و راهکارهای پیشگیری و ساماندهی آن با استفاده از مطالعات اسنادی (کتابخانه ای) ارائه خواهد کرد. براساس مطالعات و بررسی های انجام شده علل عمده حاشیه نشینی در قاهره، مهاجرت روستاییان به شهر به دلیل دافعه های محل سکونت و جاذبه های شهر قاهره بوده و ارتباط مستقیمی بین حاشیه نشینی و عوامل اقتصادی، اجتماعی و رفاهی وجود دارد. نتایج این پژوهش در راستای بررسی چالش های حاشیه نشینی در توسعه پایدار قاهره نشان از آن دارد که در ازای استفاده محدود از تسهیلات شهر، ساختار اقتصادی شهر نیروی کار حاشیه نشینان را به کار می گیرد. این افراد خود شکل دهنده جوامعی در جامعه بزرگ شهر قاهره بوده و از احساس شهروندی پایینی برخوردارند. بیکاری، دسترسی اندک به خدمات شهری، کمبود و یا فقدان تاسیسات و تجهیزات زیر بنایی، مسکن بی کیفیت و سرانه پائین اراضی شهری حاکی از آن است که بهبود زیر ساخت های فیزیکی این مناطق مهم ترین اولویت در بهبود وضعیت محسوب می شود.

واژه های کلیدی: توسعه پایدار شهری، حاشیه نشینی، قاهره، چالش های حاشیه نشینی.

۱- مقدمه

شهرها تنها دو درصد سطح زمین را اشغال کرده اند و تا سال ۲۰۳۰ بیش از ۶۰٪ مردم جهان ساکن شهرها خواهند بود، سه چهارم منابع جهان رو مصرف و اصلی ترین منبع تولید ضایعات در جهان بوده و بنا به نیاز به غذا و انرژی به ساختار تحلیل برنده جهان تبدیل شده اند. (Egger, 2005, 2) در حال حاضر حدود یک میلیارد نفر از جمعیت جهان در زاغه ها و حاشیه شهرها زندگی می کنند. (شیعه، ۱۳۸۹) با گسترش انقلاب صنعتی به ویژه پس از جنگ جهانی دوم و بهبود وضعیت اجتماعی و اقتصادی شهرها، افزایش مهاجرت از روستاها به سمت شهرها و دنبال آن تمرکز بیش از حد جمعیت مشکلات بسیاری را به همراه داشته است. رشد سکونتگاه های غیر رسمی، کمبود و یا فقدان خدمات شهری، شکل گیری جوامع کم درآمد در درون و حاشیه شهرها به دلیل حذف آن ها از گروه های هدف در برنامه ریزی ها، تخریب محیط زیست، مسکن بی کیفیت از مشکلات مربوط به این موضوع هستند. از آنجا که شهرنشینی در قاره بزرگ آفریقا روند پرشتابی داشته، از یک طرف جمعیت شهری بیش از اندازه افزایش یافته و منجر به شکل گیری مشکلاتی همچون فقر، حاشیه نشینی، بیماری و آلودگی های محیط و ... شده است. از طرف دیگر، اکثر شهرداری های چنین کشورهایی فاقد منابع مالی و سازمانی برای ارائه خدمات شهری اندو